

Основний засіб фізичної реабілітації – фізичні вправи й природні фактори. Обов'язкова умова фізичної реабілітації – активна, вольова й цілеспрямована участь хворого в процесі лікування й виконання фізичних вправ.

На території України діють такі заклади фізичної реабілітації: Центр фізичної реабілітації *INNOVO*, Навчально-реабілітаційний центр «Джерело», Дитячий реабілітаційний центр «Сонячне світло», реабілітаційний центр «Еліта» та інші. Також з 2007 року почала діяти Українська асоціація фахівців фізичної реабілітації. На території м. Хмельницького такі реабілітаційні центри: «Медпрактика здоров'я», «Вертебро-оздоровчий центр Євмінова у Хмельницькій області» та ін.. На території Хмельницького інституту соціальних технологій функціонує для початкової мети студентів «Навчально-реабілітаційний центр «Чайка-Поділля» обладнаний сучасним новітнім технічним обладнанням. Фізичну реабілітацію застосовують як метод активної, функціональної і патогенетичної терапії; вона покликана відновити у хворого порушені функції, загально оздоровити його і зміцнити сили хворого, а також запобігти ускладненням захворювань.

ПРАВОВА ОСНОВА ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ: ЧИННЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ

СОФІЙ Наталія Зіновіївна

завідувач Науково-методичного центру
інклюзивної освіти Інституту
післядипломної педагогічної освіти
Київського університету ім. Б. Грінченка

З моменту здобуття Україною незалежності у 1991 році та вибору курсу на розбудову відкритого демократичного суспільства, Україна ратифікувала низку міжнародних документів у сфері захисту прав людини, зокрема у сфері забезпечення права на освіту. Ці документи визначають ключові стандарти прав людини, у тому числі й щодо права на здобуття освіти.

Відправним документом для законодавчого закріплення інклюзивної політики та практики на державному рівні стала Конвенція ООН про права інвалідів, яка ратифікована Верховною Радою України 16 грудня 2009 року. Конвенція ООН про права інвалідів і Факультативний протокол до неї, затверджені 13 грудня 2006 року в м. Нью-Йорк, стали одним з найвизначнішим міжнародним документом у сфері захисту прав людей з інвалідністю, який закріпив проголошені Організацією Об'єднаних Націй в Загальній декларації прав людини та в Міжнародних пактах про права людини права людей з інвалідністю та конкретизував їх, у тому числі й права дітей з інвалідністю.

Особливої уваги заслуговує Стаття 24 «Освіта», де зазначається, що «держави-учасниці визнають право людей з інвалідністю на освіту. Для цілей реалізації цього права без дискримінації й на підставі рівності можливостей держави-учасниці забезпечують інклюзивну освіту на всіх рівнях протягом усього життя», а також, що «держави-учасниці забезпечують, щоб інваліди не виключалися через інвалідність із системи загальної освіти, а діти-інваліди – із системи безплатної та обов'язкової початкової або середньої освіти; забезпечення розумного пристосування, що враховує індивідуальні потреби; отримання всередині системи загальної освіти необхідної підтримки для полегшення ефективного навчання; доступ до загальної середньої освіти, професійного навчання, освіти для дорослих і навчання протягом усього життя без дискримінації та нарівні з іншими» [1].

Ратифікація Конвенції ООН про права інвалідів та Факультативного протоколу уможливили прискорення розвитку інклюзивної освіти в Україні. У грудні 2009 року був прийнятий наступний відправний для розвитку інклюзивної освіти документ – Розпорядження Кабінету Міністрів України №1482-р. «Про затвердження плану заходів щодо запровадження інклюзивного та інтегрованого навчання у загальноосвітніх навчальних закладах на період до 2012 року» [2]. Відповідно до цього розпорядження Міністерство освіти і науки України видало наказ № 1153 від 21 грудня 2009 року «Про заходи МОН на виконання завдань, визначених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 грудня 2009 року №1482 «Про затвердження плану заходів щодо

запровадження інклюзивного та інтегрованого навчання у загальноосвітніх навчальних закладах на період до 2012 року» [3]. Цим наказом було затверджено низку заходів, які мають сприяти розвитку інклюзивної освіти.

Наступними кроками стало затвердження Верховною Радою України Закону України «Про внесення змін до законодавчих актів з питань загальної середньої та дошкільної освіти (щодо організації навчально-виховного процесу) № 2442 – VI від 6 липня 2010 року [4]. Зокрема, у пункті 2.2. зазначено необхідність доповнити перший абзац пункту третього ст. 9 Закону України «Про загальну середню освіту» словами «спеціальні та інклюзивні класи для навчання дітей з особливими освітніми потребами», а також затвердження у жовтні 2010 році Концепції розвитку інклюзивної освіти (наказ Міністерства освіти і науки України № 912 від 01.10.2010 р.).

Концепція розвитку інклюзивної освіти вперше ввела на законодавчому полі України визначення інклюзивного навчання як «комплексного процесу забезпечення рівного доступу до якісної освіти дітям з особливими освітніми потребами шляхом організації їх навчання у загальноосвітніх навчальних закладах на основі застосування особистісно-орієнтованих методів навчання з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності таких дітей» [5]. Для забезпечення особистісно-орієнтованого підходу у процесі навчання Концепція передбачає також введення додаткової посади асистента учителя шляхом доповнення Класифікатора професій новою кваліфікацією.

Постанова Кабінету міністрів України від 15.08.2011 №872 «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах» зазначає, що «особистісно орієнтоване спрямування навчально-виховного процесу забезпечує асистент вчителя, який бере участь у розробленні та виконанні індивідуальних навчальних планів та програм, адаптує навчальні матеріали з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності дітей з особливими потребами» [6]. З ініціативи Міністерства освіти і науки, молоді та спорту Міністерством соціальної політики доповнено Класифікатор професій посадою асистента вчителя інклюзивного навчання (наказ

Держспоживстандарту від 28.07.2010 №327). Посаду асистента вчителя передбачено Типовими штатними нормативами загальноосвітніх навчальних закладів, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки від 06.12. 2010р. №1205.

18 липня 2012 р. Кабінет міністрів України прийняв Постанову № 635 «Про внесення змін до постанов Кабінету міністрів України від 14 квітня 1997 р. № 346 і від 14 червня 2000 р. № 963», де передбачено введення посади асистента вчителя загальноосвітнього навчального закладу з інклюзивним та інтегрованим навчанням [7].

Лист Міністерства освіти і науки, молоді та спорту №1/9-675 від 25.09.12 року «Щодо посадових обов'язків асистента вчителя» зазначає орієнтовні кваліфікаційні характеристики асистента вчителя в класі з інклюзивним навчанням, які розроблені у зв'язку з введенням зазначеної посади до типових штатних нормативів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджених наказом Міністерства освіти і науки від 06.12.2010р. за №1308/8603 [8].

Література:

1. Конвенція ООН про права інвалідів і Факультативний протокол до неї [Електронний ресурс] / Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_g72.

2. Розпорядження Кабінету Міністрів України №1482-р. «Про затвердження плану заходів щодо запровадження інклюзивного та інтегрованого навчання у загальноосвітніх навчальних закладах на період до 2012 року» [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1482-2009-p>.

3. Наказ № 1153 від 21 грудня 2009 року «Про заходи МОН на виконання завдань, визначених розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 грудня 2009 року №1482 «Про затвердження плану заходів щодо запровадження інклюзивного та інтегрованого навчання у загальноосвітніх навчальних закладах на період до 2012 року» [Електронний ресурс] / Режим доступу : http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/6112.

4. Закону України «Про внесення змін до законодавчих актів з питань загальної середньої та дошкільної освіти (щодо організації навчально-виховного процесу) № 2442 – VI від 6 липня 2010 року [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2442-17>.

5. Концепції розвитку інклюзивної освіти: наказ Міністерства освіти і науки України № 912 від 01.10.2010 р.) [Електронний ресурс] / Режим доступу : http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/9189/.

6. Постанова Кабінету міністрів України від 15.08.2011 №872 «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у загальноосвітніх навчальних закладах» [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/872-2011-п>.

7. Кабінет міністрів України прийняв Постанову № 635 «Про внесення змін до постанов Кабінету міністрів України від 14 квітня 1997 р. № 346 і від 14 червня 2000 р. № 963» [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/635-2012-п>.

8. Лист Міністерства освіти і науки, молоді та спорту №1/9-675 від 25.09.12 року «Щодо посадових обов'язків асистента вчителя» [Електронний ресурс] / Режим доступу : http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/32125/.

САМОПОВАГА ЯК ПОКАЗНИК РІВНЯ ДОМАГАНЬ ДІТЕЙ З НЕДОЛІКАМИ ПСИХОФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ

ФРАДИНСЬКА Аліна Петрівна

кандидат психологічних наук,

доцент кафедри психології

Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»

На сьогодні наявність структури спеціалізованих освітніх закладів не вирішує проблеми адаптації і соціалізації дітей з недоліками психофізичного розвитку. Уявний розподіл дітей на «здорових» та «хворих» не є гуманним. Кожна дитина потребує оточення, яке сприймало б її в цілому, без будь-яких умов. В інклюзивному середовищі діти з особливими потребами мають змогу отримати багато можливостей для соціальної взаємодії зі своїми ровесниками. Вихователі цілеспрямовано сприяють спілкуванню і взаємодії між дітьми, застосовуючи для цього різні способи. Завдяки перебуванню в звичайній групі, в дітей з недоліками психофізичного розвитку зростає самоповага. Це, у свою чергу, зумовлює відсутність потреби, яка полягає у підтримці соціального оточення, а також уможливорює здійснення власного внеску в загальну суспільну справу [1].